

Bc. Kristýna Brunclíková:

**J.-M. G. Le Clézio: *Histoire du pied et autres fantaisies* – komentovaný překlad
rozšířený o analýzu recepce autorova díla v kontextu francouzské a české literatury**

(J.-M. G. Le Clézio: *Histoire du pied et autres fantaisies* – annotated translation
comprising an analysis of the reception of Le Clézio's work in French and Czech literary context)

Předložená magisterská diplomová práce je věnována dílu francouzského spisovatele, nositele Nobelovy ceny za literaturu, J.-M. G. Le Clézia. Skládá se ze dvou částí, první tvoří komentovaný překlad dvou povídek tohoto autora a druhá je věnována recepci J.-M. G. Le Clézia a jeho díla v českém prostředí.

Struktura práce: Po stručném úvodu, kde diplomantka odůvodňuje výběr textu k překladu a představuje základní informace o překládaném díle a jeho autorovi, je zařazen text překladu o rozsahu 40 normovaných stran. Na to navazuje komentář věnovaný nejprve analýze zdrojového textu: po informacích o autorovi a jeho zařazení do kontextu původní (francouzské) a překladové (české) literární scény se zaměřuje na představení zvoleného díla. Analýza samotného textu popisuje jeho obsahové a stylistické rysy. Dále diplomantka charakterizuje hlavní překladatelské problémy, s nimiž se při práci s textem potýkala – členění je do roviny lexikální a stylistické, syntaktické a pragmatické. Poté shrnuje koncepci a metodu překladu. Potřebný prostor věnuje ještě popisu recepce, pro zajímavost dokládá údaje o českém přijetí ještě náhledem do situace v britském a severoamerickém prostředí. Průzkum vycházející z komentáře časopiseckých a novinových kritických ohlasů doplnila dotazkovým šetřením mezi nakladateli, které jí mělo přinést vysvětlení některých popsanych fenoménů.

Teoretická a empirická část v práci nejsou striktně odděleny, diplomantka svou zvolenou překladatelskou strategii obhájí na základě analýzy zdrojového textu. Axiologické hledisko se uplatňuje zejména v části pojednávající o recepci.

Povinné součásti práce: Práce obsahuje všechny předepsané součásti, je odpovídajícím způsobem strukturovaná a formálně upravená. Metodický postup zpracování odpovídá potřebám zkoumané problematiky. Diplomovou práci uvádí Abstrakt a výčet klíčových pojmů, zakončuje ji povinné shrnutí (Závěr), Bibliografie a Přílohy.

Formální zpracování: Práce má jasnou strukturu, je logicky rozdělená do kapitol a podkapitol. Text je zpracovaný přehledně, bez formálních nedostatků: práce neobsahuje překlepy nebo jiné typografické nedostatky, zdroje jsou citovány správně, výjimečně se objevují drobnosti (užívání parazitního „pak“; stylisticky zatěžující zbytečné opakování tvaru „který“ namísto záměny za kontextová synonyma; uvádění periodik – úzus je vyznačení kurzivou; vynechávky citovaného textu se vyznačují spíše hranatými závorkami; index poznámky pod čarou je třeba uvádět jednotně před – nebo za koncovou interpunkcí; bibliografické údaje – psaní „In“ u periodik; nedůsledné vyznačování údajem „ibid.“). Stylistická úroveň práce je výborná – diplomantka jasně a precizně formuluje, přehledně a logicky argumentuje (výjimkou tvoří přehnaně generalizující tvrzení na s. 55, 57, 58).

Překladatelská analýza: Analýza zdrojového textu má sice potřebné náležitosti z hlediska popisu vnětových a vnitřních parametrů, avšak ta nejdůležitější část, věnovaná stylu, je rozepsána – i s příklady – na pouhých dvou stranách. Zahrnuje také jen určité rysy zdrojového textu a zcela opomíjí další, pro překlad velmi důležité. Přesně v těch aspektech, které tu v charakteristice vypadly, se navíc překlad dopouští chyb. Jde zejména o délku souvětí v určitých pasážích (Le Clézioův text se z tohoto pohledu různě proměňuje), kromě asyndetického napojování vět v souvětí například i časté záměrně neukončené výčty (z nichž se v překladu stávají výčty uzavřené), zapojování cizojazyčných výrazů bez typografického zvýraznění, ad. Překladatelská analýza tedy nebyla provedena (nebo alespoň zapsána) dostatečně detailně. Až dále při popisu překladatelských problémů se diplomantka pouze zmíní například o poetickém ladění textu (s. 56), o konotacích (s. 56), o pohádkovém ladění vyprávění (s. 56), o volném řazení vět (s. 57). To vše jsou zcela zásadní rysy zdrojového textu, jejich zachování při překladu mělo být popsáno jako jedna z hlavních výzev a nutností.

Překlad: Překlad předložený v diplomové práci diplomantka vypracovala zcela samostatně a nevyužila možnosti konzultací, jež v mé představě jako vedoucí práce měly zahrnout i diskusi nad redakčním čtením. Na jedné straně tak musím ocenit diplomantčinu samostatnost, již provází pečlivý a poučený přístup k překladatelské práci – je vidět, že tento počín zdaleka není začátečnický. Na straně druhé mám dojem, že by si dílo tak významného a specifického autora bylo zasloužilo ještě pozornější čtení vedoucí ke zdůraznění právě jeho výjimečnosti.

Namísto přizpůsobování nejasně definované „potřebě češtiny“ (jak ji diplomantka charakterizuje na s. 58, 59, 60), jež sebou nese méně i více viditelnou nivelizaci, bych tak byla naopak pro zachování aspektu stylistické příznakovosti.

V překladovém textu se vyskytují drobné chyby a nepřesnosti, které právě redakční čtení běžně odhalí, a kromě toho i místa nabízející jinou než zvolenou strategii překladu. Možná by si diplomantka i tak svá řešení obhájila, rozhodně o nich však měla více přemýšlet – argumenty uvedené v komentáři nejsou vždy jednoznačné a nezvratitelné. I moje opravy vpisované do textu překladu mají různý charakter – někdy znamenají jen návrh jiné možné formulace, kterou nabízím ke zvážení, jindy (pokud původní řešení podtrhuji vlnovkou, škrtnám nebo označuji křížkem v margině) vyznačují místa, kde překlad chybí, drhne, je nepřesný. Takové opravy se vyskytují v průběhu celého textu překladu na každé straně a jsou vyznačeny pouze v tištěné verzi práce.

Za vhodné například nepovažuji prepisování anglických názvů do češtiny („école Our Lady od Fatima“ – „škola Naší Paní Fatimy“ (sic!); naopak „Peace Corps“ ponecháno v angličtině, ačkoli v češtině se běžně užívá označení „Mírové sbory“), stejně tak psaní cizojazyčných výrazů kurzivou, ač zdrojový text grafické zvýraznění nevolí (francouzština má typografická pravidla v tomto směru přísnější, a pokud si autor prosadil tento způsob zápisu, jistě je součástí jeho autorského záměru, ostatně diplomantčin komentář se o něm dokonce v tomto smyslu i zmiňuje); nevyznačenou přímou řeč není vhodné převádět jako vyznačenou – i to mění charakter textu (ostatně zmiňuje to i popis stylu na s. 51), atd. Za neopodstatněné považují až svévolné krácení delších souvětí – mění rytmus a tonalitu textu v pasážích, kde autor naopak záměrně volí takto typograficky nestrukturovanou řeč, aby navodil určitou atmosféru, zdůraznil dějový nebo myšlenkový tok v textu.

Komentář překladu: Výčet překladatelských problémů a jejich řešení směřuje záležitosti vyplývající čistě z rozdílnosti obou jazykových systémů, jež jsou tu uváděny především (změny vynucené spíše nominálním charakterem francouzské věty, záležitosti slovosledu, překlad nefinitních konstrukcí atp.), a problémů vyplývajících ze specifického charakteru zvoleného textu a poetiky Le Cléziova díla, jimž se komentář bohužel příliš nevěnuje, případně je odbude schematickým tvrzením o potřebě vyhnout se tomu, aby „překlad působil přetížene“ (s. 58).

Popis a komentář recepce: Charakteristiku francouzské, české a také anglosaské recepce nacházíme už na s. 45 až 49 a dále se k ní autorka práce vrací na s. 63 až 71. Tato část práce je zpracována podrobně a pečlivě, přináší některé nové poznatky a zejména se snaží najít pro zjištěná fakta i určité vysvětlení. Za nedostatečně podložené považují pouze hodnocení překladů Lucie Mensdorff-Pouilly (*Lullaby*) a Magdaleny Fričové (*Poušť*) – na základě pouhých 3 citovaných příkladů z každého překladu není přípustné činit jakékoli závěry.

Náměty k obhajobě

Diplomantka se vyjádří ke zvolené překladatelské metodě, případně také rozvede podrobněji, jak prováděla analýzu kritizovaných překladů a proč se uchýlila k velmi stručnému dokumentování svých závěrů.

Celkové hodnocení práce

Diplomová práce Kristýny Brunclíkové je odvedena pečlivě a s potřebným zaujetím, závěry jsou jasně formulovány. Překlad je proveden zodpovědně, text je čtivý a po běžné redakční úpravě by dostal nakladatelským požadavkům pro případné vydání. S dílčími aspekty zvolené metody překladu však nesouhlasím a je škoda, že jsme s diplomantkou tyto záležitosti neprodiskutovaly během vzniku práce. Přesto je třeba uvést, že Kristýna Brunclíková přeložila zvolený text pěkně, pracovala s nutným záběrem odborné literatury jak lingvistické, tak literárně-vědné a translatologické. Prokázala tak, že má potřebné dovednosti i přehled ve zvoleném oboru a dokáže své poznatky aplikovat v individuálním badatelském úkolu.

Diplomovou práci Kristýny Brunclíkové doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci známkou **velmi dobře**.

Praha, 16. 5. 2016

PhDr. Jovanka Šotolová, Ph.D.
vedoucí práce